

15.000—30.000 mrtvih in ranjenih. Sulejmanova vojska je razdjana, ruski junaki pa so obranili Balkan-goro, od koder bodo šli v Adrijanopol in v Carigrad brž ko dojdejo reserve. Do 5. sept. bo zbranih 250.000 Rusov, do 15. sept. primarsira večji del garde, ki šteje 60.000 najbolj jakih vojakov, potem pa še I. vojni oddelek. Okoli Plevna, potem pri Jaslarju se pričakujejo velike bitke. Muktar-paša je Melikovova v Aziji napal brez uspeha in zgubil 2000 mož. Na tamošnje bojišče marsira sedaj blizu 70.000 rezervistov! Ruska vojna ladija „Konstantin“ je drzno smuknila med turške oklopnice ter enemu monitorju pod dno potisnila torpedo. Monitor je v par minutah razletel, ruska ladija pa srečno všla. Črnogorci so pri Podgorici natepli Turke, ki so prišli v njihove vasi in vinograde ropat. Nikšica pa se še niso polastili. Mesec september bo bržčas strahovito krvav in odločen za letošnji boj!

Za poduk in kratek čas.

Socijalno prašanje.

Kmalu bo 100 let, odkar je pričela razsajati strašna prva francoska revolucija, ki je bila končana z začasnim uničenjem sv. Cerkve na Francoskem, z umorom kralja, jegove žene in otrok, ter z razdorom starega družbinskega in političnega reda in z zavladanjem liberalizma. Francoska revolucija od l. 1789 je prav po krvi milijonov poklanih ljudi gazeča porodnica liberalne dobe, ki je obveljala najprej na Francoskem in polagoma potem po vsej Evropi, če izvzememo Rusijo. Stari red naslanjajoči se na Boga, na sv. vero, na božje postave, so zavrgli ter vso družbinsko življenje, vso politiko in gospodarstvo postavili na 3 podlage, katere so jim brezbožni ljudje izumili in navsetovali. Te podlage so: državljanska svoboda in enakost vseh državljanov (oče njej je bil brezbožni filozof Rousseau), gospodarstvena svoboda (izmislil jo je prvič Anglež Adam Smith) in pa konstitucija (izumil njo je pisatelj Montesquieu), t. j. razdelitev državne oblasti v 3 politične oblasti namreč: v postavodajavno, izvrševalno in sodnijsko oblast. Postavodajavna oblast je najvažniša in je torej prešla na poslance, od ljudstva izvoljene. Tako se je lahko reklo, da ljudstvo (po poslancih) samo sebi daje postave, in ker se po teh postavah mora vse ravnati, še tudi, da samo sebe vlada in si pravico razsojuje. Ljudstvo je po tem takem postalo polnovlastno, samostalno in neodvisno. Vladarji in ministri so mu le prvi uradniki, zavlada je povsod zlata svoboda, vse prejšnje zapreke so morale pasti. Vsakemu je prepščeno misliti, govoriti, pisati in tiskati, delati, še celo razsajati, dokler se ne pregreši zoper liberalne postave. Nova svoboda, novi red se je mnogim precej prikupil, zlasti onim, ki so bili bolj prebrisani, učeni in bogati. Kajti nova svoboda jim

je dala zaželjeno priliko, svojim željam in zahtevam, če prav tudi na škodo menj prebrisanim, neučenim in ubogim, ustrezati brez strahu pred časno in večno kaznijo; vsaj njim je časno kazen odpravila liberalna postava, vero na večno kazen pa so z vero na Boga vred odložili. Tako so se začela liberalna nebesa na zemlji. Tudi k nam v Avstrijo so jih skušali spraviti l. 1848, kar se jim je pa še le l. 1860 posrečilo in torej uživamo srečo liberalne dobe že 17 let. Solnce mnogovrstne liberalne svobode sije tudi nam! Božje solnce sije po besedah sv. pisma po pridnih in hudobnih in greje vsako stvar. Liberalno solnce pa ne tako! Ono sveti in greje le izvoljene, druge pušča v temi, če jih prav nemilo ne peče. To sprevidijo ljudje čedalje bolj, zlasti tisti katerim ovo solnce nič prav po godu ne sveti. Te baže ljudje so zapazili, da liberalna svoboda ni na korist vsemu prebivalstvu, ampak le bolj majhnemu številu izvoljenih, kateri imajo dovolj liberalne krvi v sebi, t. j. liberalne učenosti, prebrisanosti in — denarjev. Najbolj upijejo sedaj po Evropi nezadovoljni delavci, potem ubožani rokodelci ali mali obrtniki, zadolženi in z davki obloženi kmetski ljudje. Pravijo: liberalna razdelitev zemlje in pozemeljskega raja je krivična; liberalne svobode koristijo le velikim posestnikom, velikim trgovcem, velikim fabrikantom in denarnim mogočnejem, vsemu ostalemu prebivalstvu pa so na neizmerno gnutno škodo. Treba je torej nove delitve, tako, da bo vsak imel enako dosti itd. Najhujše silijo na to fabriški delavci na Francoskem, Nemškem, deloma tudi že pri nas. Začeli so se zbirati v skrivnih društvih, da bi ob priložnem času sprožili najstrahovitišo revolucijo ter vse premožniše ljudi poklali, ves sedanji red prekucnili in ustanovili republiko samih delavcev, kder sicer tudi nebi bilo ne Boga, ne božjih postav, ali tudi ne liberalnih postav, ne liberalnih denarnih bogatašev in nobenega ubožtva. Tako sanjarijo po liberalcih Bogu in božjim postavam izneverjeni pa tudi od njih tlačeni delavci, ubožci in nemaniči. Po tem takem se je liberalna doba v strašni revoluciji rodila, ali še v strašniši bi utegnila umreti. Da to ni prazen strah, nam spričuje nesrečno mesto Paris, ktero so l. 1871 taki uporni delavci užgali. Ni čuda tedaj, da so najvrišči možje prepričani, da je skrajni čas, pretečej nevarnosti v okom prihajati. Kako? No, to je: socijalno prašanje. Praša se namreč, kako bi se zamoglo delavcem itd. pomagati brez strahovite revolucije?

Velevažno socijalno prašanje rešiti si je prizadevalo že dokaj liberalcev, a nobeden pravega odgovora ni uganil. Schultze-Delitsch na pr. svetuje, naj si delavci, in nemaniči sploh, pomagajo sami, naj se združijo in osnujejo društva za nakup blaga, za prodajo izdelkov itd., naj skrbijo za štedljivost (Sparsamkeit) med seboj. To je smešno. Kdo pa je še kedaj sam sebe za glavo prijel in se izvlekel sam iz luže, v katero je padel? To je

tudi sprevidel Lasalle, drug pretresovalec socialnega prasanja, ter je zahteval, naj delavcem in ubožcem pomaga — država; ona jim naj skrbi za delo in zaslužek, za živež in obleko. Ta navsvet je zopet nespameten. Nobena država tega ne zmore, kar Lasalle nasvetuje. Edino pravo zadel je le mongunški škof, slavni Emanuel Ketteler. Bistroumni mož pravi: strahovitim nasledkom liberalizma v okom priti je mogoče le, če se zamašijo vrelci, iz katerih izvira: h Bogu se morajo, bogati in ubogi, vrtni nazaj, katerega so nespametno zapustili, na božje postave se mora zopet nasloniti našo družbinsko, gospodarstveno in politično življenje, neomejena svoboda, katera je razsajanju človeških strasti na škodo nevednim in ubogim sedaj dovoljena, se mora zopet z postavami zagraditi, zlasti oderušnemu kapitalu je treba postaviti primernih mu mejašev. Slavnemu škofu so pritrdili brž vsi katoličani na Nemškem in tudi v Avstriji so zlasti kat. politična društva na gori navedene nasvete pozorna postala ter začela na ovi podlagi napredovati. Posebno imenitni, ker praktični, so nasveti, katere je kat. polit. društvo za Spodnjo Avstrijo na Dunaju sprejelo in razglasilo v resoluciji od 18. maja 1875. Ova resolucija kaže pot, po kateri se zamore pri nas v Avstriji začeti prehajati od liberalne podlage družbinskega in političnega življenja na krščansko podlago. Resolucija se glasi: „kot pomoček zoper gospodarstvene hude posledke liberalizma služi 1. zopetna vzbuditev krščanske ljubezni, ki zapoveduje ljubiti vse ljudi, ki sebičnost posameznikov, stanov in držav, po potrebi brzda, ona edina je zmožna pospešiti prenovljenje, katero nam je potrebno v zasebnem, gospodarstvenem in javnem življenju, v znotranji in zunanji politiki; vsled tega je potrebno 2. da se družbinski razdel delavcev, malih obrtnikov (krojačev, kovačev i. t. d.), kmetskih ljudi prizna kot enakopraven v državi zraven družbinskega razdela velikih trgovcev, velikih obrtnikov ali fabrikantov, 3. da se navede nim družbinskim razdelom dajo autonomni organi ali zbornice po načinu kupčijskih in obitnijskih zbornic (Handels-Gewerbekammern), da zamorejo tako svojim opravičenim koristim sami do veljave pomagati drug nasproti drugemu in nasproti državnej oblasti.“

To resolucijo je tudi shod avstrijskih katoličanov odobril potem, ko je knez Alojzij Liechtenstein vsestranski njo pojasnil in v sijajni besedi priporočil. Govor kneza Liechtensteina, kolikor zadeva kmetski stan, smo objavili v „Slov. Gosp.“ v št. 29. 29. 31. Ostali del donesemo prilično.

Smešničar 34. Blizu slovitega štajerskega kopaljšča stoji velika nova šola, katero tujec začen ogletava. Ali še bolj se začudi, ko fantje iz šole prilomastijo, da ga skoro poderejo ter se začnejo takoj na stezi lasati in pretepati. Sedaj sreča kmeta in ga vpraša: zakaj pa g. fajmošter

in učitelji trpijo tako razposajenost pri šolarjih, ali nimate nič leskovic za take paglavce? „Imamo, gospod, zavrne kmet, ali v roke vzeti jih ne smejo ali se ne upajo, fantje pa, vedevši da so bitja potrebni, se morajo tedaj sami lasati in pretepati!“

Razne stvari.

(Mila prošnja.) Za uboge ljudi, katere je toča zadela 18. avg. t. l. od Cirberga pri Muri do brvatske meje pri sv. Barbari v Halozah, se bodo milodari pobirali. Mnogi nimajo kaj jesti, nimajo kaj sejati, če letošnje zrnje za pozimski živež obrnejo. Ces. kralj. namestnik baron Ktibeck se je sam podal nesrečnih krajev ogledavat. Tudi „Sl. Gosp.“ je dobil od mariborskega ces. kralj. okrajnega glavarja dovoljenje za ove reveže pobirati milodarov, koje bo hvaležno sprejemal in takoj c. k. glavarstvu izročeval. Usmilimo se ubogih ljudi!

(Naš milostljivi knez in škof) so za po toči poškodovane siromake gornje-radgonskega in ljutomerskega okraja darovali 50 fl.

(Častno srenjčanstvo) podelila je občina Legen č. g. dr. Šucu v Slov. Gradcu in mu umetno izdelano diplomo izročila.

(Nevarna smrkolina) se je prikazala v konjarski kosarni v Mariboru in v Slov. Bistrici pri vojaških konjih. V Mariboru so morali 12 konjev takoj pobiti, v Bistrici pa 4 ter vse hleve po mestu z vrelim lugom očediti. Posestniki pazite, kedar se peljate v mesto!

(Jesenska dirka) za kobile se bo vršila 8. sept. t. l. na Cvenu pri Ljutomeru.

(Pogoreli so) Franc Wokan pri št. Miklavžu pri Slov. Gradcu, 2 žaganci na Kapli z mnogimi deskami vred; na spodnjem grisu v Radgoni gospodarsko poslopje Admončanov, kovač Panišek in Pragerjev hlev; Franc Kvar v Možgancih, sosed Majcen in Sok sta se pri branjenju hudo opekla; Jurija Muleca hlev z dragim žrebcom vred v Loženah; 4 hiše pri sv. Lovrencu, v Slov. goricah in velika senarnica g. Perka v Slov. Bistrici.

(Kurman in Gatti) znana nemškutarja v fari sv. Lovrenca v puščavi sta tožena, ker sta pri srenjski volitvi z ponarejenim pooblastilom sleparila.

(G. Seidl) je postal častni srenjčan v Slov. Bistrici. Čestitamo njemu in mestu za neizmerno čast!!

(Obesil) se je na nemški kalvariji pri Mariboru služebni mož Franc Kolbič, ker ni dobil nikder zaslauka.

Dražbe III. 1. septembra Jan. Sprinčnik v Ruperčah 2863 fl., Juri Koletnik v Stari gori, Jan. Novak v Zdolah; 5. sept. Martin Golob Globokem, Fr. Cvetko v Bojsnem 1660 fl. 6. sept. Jan. Krajnc v Poprežu 1031 fl. 7. sept. Maria Anderlüh v Korpuli 935 fl.